

Carta n-kua'a nuu ñayiu Israel

**Xi'in Da'yaYii-ia, n-ja'an
Ianyuux nuu-ro**

1 Xá n-kuu kue'e kuia n-ja'an
Ianyuux nuu taxa'nu tnetnu-ro.
Kue'e vuelta n-tunda'a-ia se ka ja'an
tnu'u-ia nuu ñayiu jan, te iin iin
vuelta, n-ka teku ñayiu jan ita'u ita'u
tnu'u Ianyuux. ²Ko vitna, kiu vax
ndi'i ntdaa xa io, n-tunda'a Ianyuux
Da'ya Yii-ia n-kixee ñuñayiu, xa ja'an
Ianyuux nuu-ro. Xi'in Da'ya Yii-ia
n-kidava'a Ianyuux ntdaa xa io. Te
n-kida Ianyuux xa ntdaa xa io, kuu
kuenda Da'ya Yii-ia. ³Dande'a ña'a
Da'ya Yii Ianyuux, xa Ia kunxa'nú
ka, Ia taxnuni nuu ntdaa xa io,
kuu Ianyuux. Na jini-ro Da'ya Yii
Ianyuux, jini-ro Ianyuux, chi nani
kuu Ianyuux, dani kuu Da'ya Yii-ia.
Ndeka va'a Da'ya Yii Ianyuux ntdaa
xa io, xi'in tnu'u-ia taxnuni-ia nuu
ntdaa xa io. Na n-xi'i-ia, n-chiya'u-ia
kuechi-ro, n-kida-ia xa n-ndundoo-ro.
Te dada n-nukoo-ia nda'a kua'a
Ianyuux, te iján taxnuni-ia nuu
taxnuni Ianyuux andiu.

**Kunxa'nu ka Da'ya Yii
Ianyuux dada ángel**

⁴Kunxa'nu ka Da'ya Yii Ianyuux
dada dava'a nga ángel. Chi danani

Ianyuux Da'ya Yii-ia, Da'ya Mani-ia.
Ko danani Ianyuux ángel, ia ka
xinokuechi nuu-ia. ⁵Chi nuncas
ña n-ja'an Ianyuux nuu ia ka
xinokuechi nuu-ia, xa n-ja'an-ia nuu
Da'ya Yii-ia:

Da'ya-r kuu-n;
vitna n-kuda'ya ña'a-r.

Te na n-kakune'e Ianyuux ángel, ia
ka xinokuechi nuu-ia, nuncas ña
n-ja'an-ia:

Ku kuu-r Taa-ia,
te ku kuu mee-ia Da'ya Yii-r.

⁶Na n-kida Ianyuux xa n-kixee Da'ya
Yii-ia ñuñayiu, n-ja'an-ia nuu-ia:
Na ndadaka'nú ña'a koio ntdaa

ia ka xinokuechi nuu-r.

⁷Na n-kakune'e Ianyuux ángel,
n-ja'an-ia:

Kida-ia xa ka kuu ia ka
xinokuechi nuu-ia ná kuu
tachi kane,
kida-ia xa ka kuu-ia ná ka kuu
yañu'u.

⁸Ko na n-kakune'e Ianyuux Da'ya
Yii-ia, n-ja'an-ia:
Ianyuux kuu-n.

Taxnuni-n kuia ma jin ndi'i.
Taxnuni-n, te ndadandaa-n
ntdaa xa io.

⁹Va'a xemani-n ntdaa xa kuu
xava'a,

u'u juini-n ntdaa xa kuu xa u'u.
 Xijan kuu xa xá n-kida Ianyuux
   xa kunuu mee-n nuu ntdaa se
   kutna'a xi'in-n.
 Ná ka xodo ñayiu aciti díki se
   kunxa'nu ka,
   da n-xodo Ianyuux aciti díki
   mee-n,
   xa kuvete-n xa kuvete ka-n.
 Kuu Ianyuux xia'an-ia nuu Da'ya
 Yii-ia:
¹⁰Diuni n-ja'an Ianyuux nuu Da'ya
 Yii-ia:
 Ki'na nuu, antecas xa kua'a
   ntdaa xa io,
   n-kidava'a mee-n ñuñayiu ya'a.
 Te xi'in nda'a mee-n,
   n-kidava'a-n andiu.
¹¹Jin ndí'i ntdaa xa io andiu,
   ko kutuu na'i ka mee-n kuia ma
   jin ndí'i.
 Ná kutu'u iin da'ma,
   da kutu'u ntdaa xa io andiu.
¹²Ná xajan tnatnu iin seyii doo-s,
   du'a ndajan tnatnu mee-n ntdaa
   xa io.
 Ná nadama iin ñayiu da'ma-i,
   da nadama mee-n ñuñayiu xi'in
   andiu.
 Ko mee-n, ku kuu-n ná kuu-n
   vitna,
 te nuncas ma jin ndí'i kuia
   kutuu-n.
¹³Nuncas ña n-ja'an Ianyuux nuu
   ángel, ia ka xinokuechi nuu-ia, ná
   n-ja'an-ia nuu Da'ya Yii-ia:
   Nkoo-n nda'a kua'a-r,
   nde kada-r xa jueñi ni'na-n
   ntdaa xa jantna'a xi'in-n.
¹⁴Chi ángel, ia ka xinokuechi nuu
 Ianyuux ka kuu-ia. Tunda'a Ianyuux
 ia ka xinokuechi nuu-ia kixi, xa
 chindee koio-ia ñayiu dakaku ña'a

Ianyuux, xa kutuu va'a koio-i xi'in
 Ianyuux andiu.

Maxku kande ini-ro tnu'u-ia

2 Xijan kuu xa, io xa chinuu
 va'a-ro tnu'u n-teku-ro. Io
 xa jandixa-ro tnu'u Ianyuux, xa
 maxku kande ini-ro tnu'u-ia. ²Xá
 n-kuu kuia, ia ka xinokuechi nuu
 Ianyuux n-ka xia'an tnu'u Ianyuux
 nuu ñayiu. Te tnu'u ndaa kuu.
 N-ndadanda Ianyuux ntdaa ñayiu
 ña n-ka jandixa tnu'u jan, n-kida
 u'u-ia ntdaa ñayiu n-ka kida xa u'u.
³Hin xava'a xava'a kuu xa dakaku
 ña'a Ianyuux mee-ro. Ko nux ñatu
 chinuu-ro tnu'u-ia, te, ejanda
 dakaku ña'a-ia? Ki'na nuu, Xto'o-ro
 Jesucristu n-ja'an xa dakaku
 Ianyuux ñayiu ka jandixa-ia. Te
 dada, se n-ka teku tnu'u-ia n-ka
 kachitnuña'a tnu'u jan. ⁴N-ja'an
 ndaa Ianyuux xaxe'e tnu'u jan, na
 n-kida-ia milagru, xa ka'nu, xa va'a
 xaxe'e-ro. Te n-ja'an ndaa Ianyuux
 xaxe'e tnu'u jan, na n-tax nga
 Espíritu Ii ntdaa xa ndoñu'u-ro xa
 kada-ro xa juini Ianyuux. Hin iin-ro,
 n-taxi-ia xa juini Ianyuux xa tnii-ro.

Ná kuu mee-ro n-nduu Jesucristu

⁵Kakune'e-ro ñuñayiu ta koo ka.
 Ña n-kida Ianyuux xa taxnuni koio
 ángel, ia ka xinokuechi nuu-ia, nuu
 ñuñayiu jan. ⁶N-ja'an ndaa iin seyii
 tnu'u Ianyuux:

Taa-ro Ianyuux, ejundu kuu seyii,
   xa xani ini mee-n xaxe'e-s?
 ¿Jundu kuu da'ya-s, xa ndu ini-n
   xaxe'e-s?
⁷Xaku ni kiu n-kida-n xa
   kunxa'nu ka ángel, ia ka
   xinokuechi nuu-n, dada mee-s.

Ko n-kida-n xa kuu-s se
 kunxa'nu ka,
 n-kida-n xa tnii-s ntdaa xañu'u.
 N-kida-n xa taxnuni-s nuu ntdaa
 xa n-kidava'a-n.

⁸ N-kida-n xa jandixa ña'a ntdaa
 xa io mee-s.

Na n-kida-n xa taxnuni-s nuu ntdaa,
 ña n-kendoo ni iin xa ña n-jandixa
 ña'a. Ntdaa kuu kuenda mee-s. Ko
 vitna, ta kunde'a ka-ro xa taxnuni-s
 nuu ntdaa xa io. ⁹Ko nde'a-ro Jesús.
 N-kida Ianyuux xa xaku ni kiu n-ka
 kunxa'nu ka ángel, ia ka xinokuechi
 nuu Ianyuux, dada Jesús. Xaxe'e
 xa xemani Ianyuux ñayiu ñuñayiu,
 n-xi'lí Jesús xaxe'e ntdaa ñayiu.
 Xaxe'e xa n-xi'lí Jesús, te n-kida
 Ianyuux xa taxnuni-ia nuu ntdaa
 xa io. Ia kunxa'nu ka kuu-ia, io-ro
 xañu'u nuu-ia.

¹⁰Te vatuka xa du'a n-kida
 Ianyuux. N-kidava'a Ianyuux ntdaa
 xa io. Ntdaa xa io kuu kuenda
 mee-ia. N-juini-ia xa kutuu koio
 kue'e ñayiu xi'in-ia kuia ma jin
 ndi'i. Xijan kuu xa n-xio xa kue'e
 vida ya'a Jesucristu, xa kada-ia
 ntdaa ná io ná jua'an xa dakaku-ia
 ñayiu jan. Te du'a n-kida-ia.

¹¹N-kida-ia xa ku kuu koio ñayiu
 jan da'ya Ianyuux, ná kuu mee-ia
 da'ya Ianyuux. N-kida diin-ia ñayiu
 jan, xa kada koio-i xa juini Ianyuux,
 te xijan kuu xa ñatu kujanuu-ia
 xa danani-ia-i ñani-ia xi'in ku'a-ia.

¹²Ja'an-ia:

Ja'an ndaa-r xaxe'e mee-n nuu
 ñani-r ku'a-r.
 Na nataka koio-i, te me'ñu
 ntdaa-i, kata-r alabanza nuu-n.

¹³Ja'an-ia:
 Koo-r confianza nuu Ianyuux.

Ja'an-ia:

Ya'a tuu-r, xi'in da'ya Ianyuux
 n-taxi-ia.

¹⁴Ná kuu da'ya ñayiu iin keve'e,
 xa io kuñu-i io niñi-i, da n-xio kuñu
 niñi Jesús. Ná kuu mee-ro, n-nduu
 mee-ia. Na n-xi'lí Jesús, n-danaa-ia
 kui'na, xi'in xa taxnuni kui'na nuu
 ñayiu. Chi, xi'in xa n-kida kui'na xa
 kuú koio ntdaa ñayiu, n-taxnuni-i
 nuu ntdaa ñayiu. ¹⁵Ko n-dakaku
 Jesús ñayiu, xa maxku yu'u koio
 ka-i. Ntdaa kuia ka xika ñayiu, ka
 yu'u-i xa kuú-i. Te du'a, ná kuu se
 kidatniu du'a nuu inka ñayiu, ka
 kuu-i. Ko vitna, ña ndofn'u xa
 yu'u koio ka-i. ¹⁶Xandaa kuu xa ña
 n-kixee Jesús ñuñayiu xa dakaku
 Jesús ángel, ia ka xinokuechi
 nuu Ianyuux. N-kixee Jesús xa
 dakaku-ia ñayiu ka kuu da'ya dana
 taxa'n u tnetnu-ro Abraham. ¹⁷Xijan
 kuu xa, n-ndoñu'u-ia xa nduu-ia
 ná ka kuu da'ya Abraham, xa ku
 kuu-ia ñani-s. Ntdaa xa kuu mee-ro,
 n-nduu mee-ia, xa ku kuu-ia dutu
 va'a xaxe'e-ro nuu Ianyuux. Dutu
 taxnuni ka kuu-ia. Kundau ini
 ña'a-ia mee-ro, te kida-ia ntdaa
 xa juini Ianyuux. N-xi'lí-ia xaxe'e
 ñayiu, xa chiya'u-ia kuechi-i.
¹⁸Kue'e vida n-ya'a Jesús, na n-juini
 kui'na xa kadajuexa-i-ia xa kada-ia
 kuechi. Xijan kuu xa, kua'a-ia xa
 chindee-ia ñayiu, hora juini kui'na
 xa kadajuexa-i ñayiu xa kada koio-i
 kuechi.

Kunxa'nu ka Jesús dada Moisés

3 Xijan kuu xa kani ini koio-n
 Jesucristu. Ñani-da ku'a-da,
 n-kida diin ña'a Ianyuux mee-ro,
 n-ja'an ña'a-ia xa ku kuu-ro

ñayiu ka kunduu xi'in mee-ia. Ia n-tunda'a ña'a Ianyuux kuu Jesús. Dutu taxnuni ka nuu Ianyuux jandixa-ro kuu-ia. ²N-tunda'a Ianyuux Jesús, te n-daxinokava Jesús ntdaa tniu n-xia'an Ianyuux. Dani, n-daxinokava Moisés ntdaa tniu n-kida-s xaxe'e ñayiu n-ka jandixa Ianyuux. ³Te kutnuni ini-ro xa io xa koo-ro kue'e ka xañu'u nuu Jesús dada Moisés, nani io-ro kue'e ka xañu'u nuu se n-kidava'a ve'e dada ve'e n-kua'a. ⁴Chi dava'a nga ve'e io, n-kidava'a iin ñayiu ve'e jan. Ko Ianyuux n-kidava'a ntdaa xa io. ⁵Xandaan kuu xa n-daxinokava Moisés ntdaa tniu n-kida-s xaxe'e ñayiu n-ka jandixa Ianyuux. Se xinokuechi nuu Ianyuux n-kuu Moisés. N-ja'an ndaa-s xaxe'e ntdaa xa ja'an Ianyuux nunuu ka. ⁶Ko Cristu kuu Da'ya Yíí Ianyuux, te taxnuni-ia nuu ñayiu ka jandixa Ianyuux. Te mee-ro kuu ñayiu ka kunduu xi'in Ianyuux, nux kundee ini-ro xa maxku yu'u-ro, te kuvete-ro xaxe'e xa na'a-ro xa ndixi-ia.

Ndetatu-ro xi'in Ianyuux

- ⁷Xijan kuu xa ja'an Espíritu Ii: Vitna, nux ka teku-n xa ja'an Ianyuux,
- ⁸maxku kuxee ini koio mee-n, ná n-ka kuxee ini taxa'nunetnu-n.
- Ña n-ka jandixa-i Ianyuux.
- Na n-ka xikonuu ñayiu jan nuu ñayo ñayiu io, n-ka kida-i xa yo n-kiti ini-r nuu-i.
- ⁹N-ka xitonnuni ña'a taxa'nunetnu-n.

N-ka juini ñayiu jan kue'e ka seña.

Uu diko kuia n-ka xini-i seña na'nu n-kida-r xaxe'e-i, te dani ta koo koio ka-i confianza nuu-r.

- ¹⁰Xijan kuu xa n-kiti ini-r nuu ñayiu jan, te n-ja'an-r:
- "Kiu xi'in kiu ka dandoo ña'a-i, ñatu ka jandixa ña'a-i.
- Ña ka juini-i xa kunduu koio-i xi'in-r."

- ¹¹Xijan kuu xa, loko n-kiti ini-r nuu ñayiu jan, te xi'in tnu'u kiti ini n-ja'an-r:
- "Maxkiu maxñuu kiu koio ñayiu jan nuu tuu mee-r xa ndetatu koio-i xi'in-r."

Kuu Ianyuux xia'an-ia nuu ñayiu jan.

- ¹²Ñani-da ku'a-da, koo koio-n cuedado, xa maxku dandoo koio-n, ni iin-n, Ianyuux Ndito. Maxku kada koio-n xa u'u, jandixa na'i koio ka-n Ianyuux. ¹³Kiu xi'in kiu, nini kua'a-n xa kunini ka-n xa ja'an Ianyuux, juña tna'a koio ka-n tnu'u kanu ini, xa jandixa na'i koio ka-n Ianyuux. Maxku kada xee ini koio-n anu-n, maxku juejoon koio-n xa danda'u ña'a kuechi. ¹⁴Xtuu-ro xi'in Cristu. Nde ki'na nuu, io-ro confianza nuu-ia. Dani, na kundee ini-ro, xa jandixa na'i ka-ro mee-ia, nde na xee kiu xa kutuu-ro xi'in-ia andiu.

- ¹⁵Ná yodotnuni:
- Vitna, nux ka teku-n xa ja'an Ianyuux,
- maxku kada xee ini koio-n anu-n, ná n-ka kuxee ini taxa'nunetnu-n.

¹⁶ ¿Te jundu kuu ñayiu n-ka teku xa n-ja'an Ianyuux, te n-ka kuxee ini-i nuu-ia? Xandaa kuu, xa ñayiu jan n-ka kuu ntdaa ñayiu n-kine'e Moisés Egípto. ¹⁷ ¿Te jundu nuu n-kiti ini Ianyuux uu diko kuia? Xandaa kuu, xa ñayiu jan n-ka kuu ñayiu n-ka kida xa u'u, ñayiu n-ka xi'l ijan nuu ñayo ñayiu io. ¹⁸ ¿Te jundu nuu n-ja'an Ianyuux xi'in tnu'u kiti ini, xa maxkiu maxñuu kiu koio-i nuu tuu-ia xa ndetatu koio-i xi'in-ia? Xandaa kuu, xa ñayiu jan n-ka kuu ñayiu ña n-ka kida-i xa n-ja'an-ia. ¹⁹ Xini-ro xa ña n-ka kua'a-i xa kiu koio-i ijan, chi ña n-ka jandixa-i Ianyuux.

4 Xá n-taxi Ianyuux tnu'u-ia, xa kua'a-ro xa kiu-ro nuu tuu-ia, xa ndetatu-ro xi'in-ia. Xijan kuu xa na koo-ro cuedado, xa nada ña'a ma kiu koio-n ijan. ² Chi se xian tnu'u tnu'u va'a Ianyuux nuu ñayiu xá n-ka kachitnu'u tnu'u jan mee-ro tuku, nani n-ka xian tnu'u inka seyi'i nuu ñayiu jan. Ko nuu ñayiu ijan, ñatu n-xiniñu'u tnu'u jan, chi ña n-ka jandixa-i tnu'u n-ka teku-i. ³ Ko mee-ro, xá n-jandixa-ro tnu'u-ia, te kiu-ro nuu tuu-ia, xa ndetatu-ro xi'in-ia. Nani n-ja'an-ia, dani kuu:

Xijan kuu xa, loko n-kiti ini-r
nuu ñayiu jan,
te xi'in tnu'u kiti ini n-ja'an-r:
“Maxkiu maxñuu kiu koio ñayiu
jan nuu tuu-r xa ndetatu
koio-i xi'in-r.”

Xá daa n-daxinokava Ianyuux tniu n-kida-ia, na n-kidava'a-ia ntdaa xa io. ⁴ Chi io tnu'u nuu n-kakune'e-ia kiu kuu uxá. N-ja'an-ia:

Kiu kuu uxá n-ndetatu Ianyuux,

chi n-daxinokava-ia ntdaa tniu
n-kida-ia.

5 Te inka vuelta:

Maxkiu maxñuu kiu koio ñayiu
jan nuu tuu-r xa ndetatu
koio-i xi'in-r.

⁶ Ko ta kiu koio ka ni iin ñayiu ijan. Chi ñayiu nuu n-ka xian tnu'u-s tnu'u Ianyuux ki'na nuu, ña n-ka kiu-i, chi ña n-ka kida-i xa n-ja'an Ianyuux. ⁷ Xijan kuu xa, inka vuelta n-ja'an Ianyuux: “vitna.” Na n-ya'a kue'e kuia, n-ja'an-ia inka vuelta, na n-ja'an David tnu'u xá n-kakune'e-ro:

Vitna, nux ka teku-n xa ja'an
Ianyuux,
maxku kada xee ini koio-n
anu-n.

⁸ Nux n-kida taxa'nu tnetnu-ro Josué xa n-ndetatu ñayiu jan, te ma ja'an Ianyuux xa io inka kiu n-kuu.

⁹ Xijan kuu xa, io na'i ka iin nuu nuu ndetatu koio ñayiu ka jandixa Ianyuux. ¹⁰ Chi dava'a nga ñayiu kiu nuu tuu Ianyuux, xa ndetatu-i xi'in-ia, ndetatu-i xa ma kada ka-i tniu mee-i, ña n-ndetatu Ianyuux nu n-kida-ia. ¹¹ Xijan kuu xa, na kundee ini-ro xa kiu-ro nuu tuu Ianyuux, xa ndetatu-ro xi'in-ia, xa maxku kada ni iin-ro ña n-ka kida ñayiu jan, xa ña n-ka kiu-i nuu tuu-ia xa ndetatu-i xi'in-ia.

¹² Yo ndaku tnu'u Ianyuux. Tnu'u ndito kuu. Deen ka tnu'u Ianyuux dada espada uu nuu. Kuu ñá kuu xa kiu ña'a tnu'u Ianyuux nde anu-ro, xa kototnuni tnu'u jan ntdaa xa kuu-ro, ntdaa xa xani ini-ro, ntdaa xa juini-ro xa kada-ro. ¹³ N-kidava'a Ianyuux ntdaa xa io. Ñá tuu ni iin xa yiva'a, xa ña kua'a Ianyuux xa

jini-ia. Ña tuu ni iin xa da'u, ntdaa io kanda nuu Ia nde'a ntdaa xa io. Te io xa na ku'a-ro cuenta nuu-ia.

Dutu taxnuni ka kuu Jesús

¹⁴Nujuuin Jesús nuu Ianyuux xaxe'e-ro. Da'ya Yii Ianyuux kuu-ia, te dutu taxnuni ka kuu-ia. Ia kunxa'nu ka kuu-ia. Xá n-ndiu-ia andiu. Xá n-ja'an-ro xa jandixa-ro-ia. Na kundee ini-ro xa jandixa na'i ka-ro mee-ia. ¹⁵Dutu taxnuni ka kuu-ia. Kutnuni ini-ia xa ña ndaku-ro. Ná kidajuexa ña'a kui'na mee-ro xa kada-ro kuechi, da n-kidajuexa-i mee-ia xa kada-ia kuechi. Ko nuncas ña n-kida-ia ni iin kuechi. ¹⁶Xijan kuu xa, na koo-ro confianza nuu-ia. Xi'in xamani-ia, taxnuni-ia nuu ntdaa xa io. Na kuyatni-ro nuu tuu-ia, chi kundau ini ña'a-ia mee-ro, te taxi-ia xamani-ia, xa chindee ña'a-ia xa kundee ini na'i ka-ro.

5 Hin iin dutu taxnuni ka kuu se n-kaxí Ianyuux tna'a nuu ñayiu. N-nduku Ianyuux mee-s, xa kunujiin-s nuu mee-ia, xaxe'e ñayiu jan. Najuña'a-s nuu Ianyuux xa ka doko ñayiu, xi'in xa ka xia'an nga-i nuu Ianyuux xaxe'e kuechi-i. ²Kua'a-s xa koo-s pacencia nuu ñayiu ña xini, ñayiu ka kida kuechi, chi ná ka kuu mee-i, dani kuu mee-s. ³Xijan kuu xa, io xa juña'a-s xa doko mee-s xaxe'e kuechi mee-s, antecas xa najuña'a-s xa ka doko ñayiu xaxe'e kuechi mee-i.

⁴Ni iin seyii kua'a xa kaxí-s mee-s, xa ku kuu-s dutu taxnuni ka. Nnduku Ianyuux mee-s, nani n-nduku-ia taxa'nu tnetnu-ro Aarón. ⁵Cristu, Ia n-tunda'a ña'a Ianyuux,

du. Ñadu mee-ia ndadaka'nú-ia, xa ku kuu-ia dutu taxnuni ka xaxe'e-ro. Chi Ianyuux n-nduku ña'a. N-ja'an Ianyuux:

Da'ya-r kuu-n;
vitna n-kuda'ya ña'a-r.

6Inka vuelta n-ja'an Ianyuux:
Dutu kuu-n nikava nikuita.
Nani n-kuu Melquisedec, dani
kuu mee-n.

⁷Na n-xo tuu Cristu ñuñayiu ya'a, n-xijan ta'u-ia nuu Taa-ia Ianyuux, xa dakaku ña'a-ia, xa ma kuú-ia xi'in kuechi-ro. N-kana xee-ia, te n-ndal'i-ia. Te n-teku Ianyuux, na n-xijan ta'u Da'ya Yii-ia, xaxe'e xa kida Da'ya Yii-ia ntdaa xa juini Ianyuux. ⁸Juini kuu-ia Da'ya Yii Ianyuux, ko n-dakua'a-ia xa kada na'i ka-ia xa juini Ianyuux, na kue'e vida n-ya'a-ia. ⁹N-daxinokava-ia tniu n-xia'an Ianyuux, te du'a n-kida-ia xa kutuu va'a koio ntdaa ñayiu ka kida xa juini mee-ia, xi'in Ianyuux kuia ma jin ndi'i. ¹⁰N-ja'an Ianyuux xa kuu-ia dutu taxnuni ka, ná n-kuu Melquisedec.

Na jandixa na'i ka-ro

¹¹Kue'e ka io xa juini-da xa kakune'e-da, ko u'u kuu, chi ña ka juini-n xa kutnuni ini koio ka-n.

¹²Xá n-ya'a kuia xa n-ka tñii-n tnu'u va'a Jesucristu. Io xa dakua'a koio mee-n inka ñayiu, ko dani ka ndoñu'u-n xa nadakua'a xee ña'a iin ñayiu tnu'u jan. Ta kunxa'nu koio ka-n. Ná kuu seyijin xi'i diku, ta kua'a ka-s xa kaxi-s, ka kuu-n. ¹³Te nux dani ka xi'i-n diku, seyijin ka kuu-n, te ta kada koio ka-n xa kuu xava'a. ¹⁴Ñayiu xa'nu, ka kua'a-i xa kax koio-i. Xá n-ka dakua'a-i xa

kutnuni ini koio-i xa kuu xava'a xi'in xa kuu xa u'u.

6 Xijan kuu xa, na xee xa kunxa'nu-ro. Xá n-ka tnii-n tnu'u va'a Cristu. Na dandoo-ro tnu'u n-ka dakua'l ña'a-s ki'na nuu. Ná kuu cimientu ve'e kuu xa'a. Ma kadava'a-ro cimientu jan inka vuelta. N-ka dakua'a ña'a-s, xa io xa natu ini-n kuechi-n, chi kida kuechi xa ma kutuu koio-n xi'in Ianyuux. N-ka dakua'a ña'a-s, xa io xa jandixa-n Ianyuux. **2** N-ka dakua'a ña'a-s, xa io xa nanda'a koio-n te juendute koio-n. N-ka dakua'a ña'a-s, xa io xa kajan ndodo ña'a-s nda'a-s, xa tnii-n Espíritu Ianyuux. N-ka dakua'a ña'a-s, xa nandoto koio ndiyi te ndadandaa Ianyuux ntdaa xa io. Na dandoo-ro ntdaa xa'a. **3** Na xee xa kunxa'nu-ro, nux juejoon Ianyuux.

4 Io iin xa ña kua'a. Kani ini koio-n iin ñayiu. N-kutnuni ini-i tnu'u Ianyuux, n-tnii-i xa n-xia'an Ianyuux, te n-kidatniu Espíritu II anu-i. **5** N-xini-i xa va'a xa va'a tnu'u Ianyuux, te n-xini-i xa taxnuni Ianyuux nuu ñuñayiu vaxi. **6** Nux dandoo ñayiu jan Cristu, te ma kua'a xa natu ini-i inka vuelta, chi kuu ná kuu xa xatacaa ñayiu jan Da'yaYii Ianyuux inka vuelta, te kida bula ñayiu jan Cristu nuu ntdaa ñayiu. **7** Kuu ná kuu, hora kidatniu-ro ñu'u. Ñu'u va'a, na ko'o va'a ndute ntña'a juun dau, te kane xa kax ko'o ñayiu kidatniu ijan, te kada Ianyuux xa va'a xa va'a ka ñu'u jan. **8** Ko nux meni iñu ta'a xi'in iñu kiun kane, te ña xiniñu'u ñu'u jan, te tnu'u kitu ini ja'an Ianyuux nuu ñu'u jan, te teñu'u-ia.

Ndetu-ro xa tnii-ro ntdaa xa taxi Ianyuux

9 Ko, ñani mani-da ku'a mani-da, juini du'a ja'an-da, ko io-da confianza xa ña ka kuu mee-n ñayiu ka dandoo Cristu. Io-da confianza xa kada Ianyuux xa kutuu va'a koio-n xi'in-ia. **10** Meni xava'a kida Ianyuux. Ma ndunaa-ia nanda ka kidatniu-n, ma ndunaa-ia xa dande'a-n xa xemani-n mee-ia, hora chindee-n ñayiu ka jandixa-ia. Du'a n-ka kida-n, te du'a ka kida-n vitna. **11** Juini-da xa du'a kada koio ka-n, iin iin-n, nde ndixi Cristu. Te du'a kutuu va'a koio-n xi'in Ianyuux. **12** Maxku kukudi koio-n. Na kada koio mee-n, ná ka kida ñayiu ka jandixa Ianyuux, ñayiu kundee ini xa tnii koio-i xa juña'a Ianyuux.

13 N-xia'an Ianyuux tnu'u mee-ia nuu taxa'nu tnetnu-ro Abraham. Ña tuu nax kunxa'nu ka dada Ianyuux. Xijan kuu xa, n-ja'an-ia nuu Abraham xa xaxe'e mee-ia kada-ia ná n-ja'an-ia. **14** N-ja'an-ia: "Xanda kuu xa va'a xa va'a ka kutuu-n xi'in-r, te kada-r xa koo koio kue'e xa kue'e xa kue'e da'ya dana-n." **15** Kuee kuee n-xo ndetu Abraham, te n-tnii-s ntdaa xa n-ja'an Ianyuux. **16** Hora juini iin seyii xa kutnuni ini koio ñayiu xa ja'an-s xa kuu xandaa, te chinaa-s Ianyuux, chi kunxa'nu ka Ianyuux dada mee-s. Te ka kutnuni ini ñayiu xa xandaa ja'an-s, te ma kua'a xa jantnatnu'u koio ka-i xi'in-s. **17** Ianyuux du. N-juini-ia xa kutnuni ini koio ñayiu xa nani ja'an-ia dani kida-ia, ñatu dama-ia ni iin tnu'u ja'an-ia. Nuu ñayiu tnii koio xa juña'a-ia n-ja'an-ia: "Taxi-r

tnu'u-r xa du'a koo, te na'a mee-r xa du'a kada-r.” ¹⁸Xijan kuu xa, io uu xa io xa ma kua'a xa dama. Ma dama Ianyuux, te ma dama tnu'u-ia. Ñatu kua'a Ianyuux xa ja'an-ia tnu'u vete. Xijan kuu xa, na koo ka'nu anu-ro. Xá n-xee-ro nuu Ianyuux, xa tnii-ro xa taxi-ia. Na kundee ini-ro, na kundetu kuee-ro, nde na tnii-ro ntdaa xa taxi-ia. ¹⁹Xa ndetu-ro xa tnii-ro ntdaa xa taxi Ianyuux, kida xa kundee ini-ro, ná kida kaa nani ancla, xa ña xejoon-i xa kanda barcu. Xa ndetu-ro nuu Ianyuux, kuu ná kuu xa xá n-kiu-ro nuu tuu-ia andiu. ²⁰Ijan juan nu'u Jesús, ndodo nuu-ia nuu mee-ro. Ijan xá n-kiu-ia xaxe'e-ro. Dutu taxnuni ka kuu-ia nikava nikuita. Ná n-kuu Melquisedec kuu-ia.

Ná n-kuu Melquisedec kuu Jesús

7 Te Melquisedec n-kuu se kunxa'nu ka ñuu nani Salem. N-kuu-s dutu nuu Ianyuux Kunxa'nu ka. N-xe tna'a-s taxa'nu tnetnu-ro Abraham, na juan ndixi-s, na n-xa'ní Abraham koon se kunxa'nu ka. Te n-ja'an Melquisedec xa na kada Ianyuux xa kutuu va'a Abraham. ²Uxi uxi iin iin cientu ntdaa xaxii n-tñii Abraham, n-xia'an-s nuu Melquisedec. Melquisedec juini kachi “se kunxa'nu ka kida meni xava'a”. Dani se kunxa'nu ka ñuu nani Salem juini kachi “se kunxa'nu ka kida xa kutuu mani ñayiu”. ³Ña xini-ro jundu n-kuu taa-s, dí'i-s, taxa'nu tnetnu-s. Ña xini-ro nakiu n-kaku-s, ni nanda n-xi'l-s. Ná kuu Da'ya Yíi Ianyuux, da n-kuu Melquisedec, iin dutu nikava nikuita.

⁴Na kani ini-ro. Xandaa kuu, xa se kunxa'nu n-kuu Melquisedec, chi juini Abraham n-kuu se kuu taa ntdaa ñayiu Israel, ko n-xia'an-s nuu Melquisedec uxi uxi iin iin cientu ntdaa xa n-ni'l-s. ¿Nakuenda du'a n-kuu? ⁵Xna'a-n xa tnu'u ta'u tniu Moisés ja'an xa se ka kuu dutu, se ka kuu da'ya dana Leví, io xa tnii koio-s uxi uxi iin iin cientu xaxii ñayiu Israel. Du'a kuu, juini ñani tna'a-s ka kuu-s xi'in-s. Nduu-s ka kuu-s da'ya dana Abraham.

⁶Ko Melquisedec, juini ña n-kuu-s da'ya dana Leví, ko n-tñii-s uxi uxi iin iin cientu xa n-ni'l Abraham. Dani, juini Abraham n-kuu se nuu n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa va'a kada-ia xaxe'e-s, ko n-ja'an Melquisedec xa na kada Ianyuux xa kutuu va'a Abraham. ¿Nakuenda du'a n-kuu? ⁷Na'a-ro xa kunxa'nu ka se ja'an: “Dios te” dada se ja'an: “La mano, dito.” Xijan kuu xa, xini-ro xa kunxa'nu ka Melquisedec dada taxa'nu tnetnu-ro Abraham.

⁸Te diuni, se ka tnii uxi uxi iin iin cientu xaxii ñayiu, ka kuu-s ñayiu kuú koio. Ko ja'an tnu'u Ianyuux xa Melquisedec n-kuu dutu n-xo tuu nikava nikuita. ⁹Kuu ná kuu xa Leví, se tnii uxi uxi iin iin cientu xaxii ñayiu, n-chiya'u mee-s uxi uxi iin iin cientu, na n-tñii Melquisedec xa n-xia'an Abraham. ¹⁰Chi na n-xe tna'a Melquisedec Abraham, juini ta kaku ka Leví, ko da'ya dana Abraham ku kuu-s.

¹¹Nux n-kua'a xa kada koio dutu ka kuu da'ya dana Leví, xa kutuu va'a ñayiu xi'in Ianyuux n-kuu, te, ¿nakuenda ndoñu'u xa kixee inka dutu? Xaxe'e xa n-ka xio dutu jan,

n-ka tnii ñayiu Israel tnu'u ta'u tniu Moisés. Ná kuu taxa'nu tnetnu-ro Aarón, ka kuu dutu jan. Ko n-xio xa kixee inka dutu, iin dutu kuu ná n-kuu Melquisedec. ¹²Chi nux dama dutu, io xa dama tnu'u ta'u tniu tuku. ¹³Kakune'e-da Jesús. Dí'i Jesús kuu da'ya dana taxa'nu tnetnu-ro Judá, te ni iin ñayiu Judá nuncas ña n-kuu dutu nuu Ianyuux. ¹⁴Na'a-ro xa Xto'o-ro kuu da'ya dana Judá, te ña n-kakune'e Moisés ñayiu Judá, na n-kakune'e-s dutu.

¹⁵Te kaxi ka koo ntddaa xa'a, nux kixee inka dutu kuu ná n-kuu Melquisedec. ¹⁶Te ñatu kuu-ia dutu xaxe'e xa kuu-ia da'ya dana Leví, ná ja'an tnu'u ta'u tniu. Ña'a. Kuu-ia dutu, xaxe'e xa taxnuni-ia, xaxe'e xa juini n-ka xa'ni-s-ia, ko ña n-ka kua'a-s xa danaa-s-ia, chi n-nandoto-ia xa kutuu-ia kuia ma jin ndi'i. ¹⁷Chi ja'an ndaa Ianyuux xaxe'e dutu jan:

Dutu kuu-n nikava nikuita.
Nani n-kuu Melquisedec, dani
kuu mee-n.

¹⁸Xijan kuu xa io xa dandoo-ro tnu'u ta'u tniu ki'na nuu. Chi iin xa ña ndaku, iin xa ñatu xiniñu'u, kuu. ¹⁹Chi tnu'u ta'u tniu Moisés, ña kua'a xa kada xa kutuu va'a-ro xi'in Ianyuux. Xá n-tnii-ro tnu'u n-taxi Ianyuux, te xndetu-ro ntddaa xa va'a ka taxi-ia. Te du'a kuyatni-ro nuu Ianyuux.

²⁰N-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa du'a kuu. ²¹Ña n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia, na n-ka kuu inka seyii dutu. Ko n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia, na n-nduu Jesús dutu, chi ja'an tnu'u Ianyuux:

N-xia'an Ianyuux tnu'u-ia,

te ma dama-ia tnu'u-ia:
"Dutu kuu-n nikava nikuita.
Nani n-kuu Melquisedec, dani
kuu mee-n."

²²Yo va'a ka tnu'u ya'a. Na'a-ro xa xá n-kida Jesús ntddaa ná io ná jua'an tnu'u ya'a. ²³N-ka xio kue'e dutu, xaxe'e xa n-ka xo xi'-s te ña n-kua'a-s xa ku kuu ka-s dutu. ²⁴Ko Jesús, kutuu-ia kuia ma jin ndi'i. ²⁵Xijan kuu xa, ñayiu ka kunduu xi'in Ianyuux, xaxe'e xa ka jandixa-i Jesús, kua'a-ia xa dakaku-ia ñayiu jan, xa kutuu va'a koio mee-i tuku, xi'in Ianyuux, kuia ma jin ndi'i. Chi kutuu Jesús kuia ma jin ndi'i, xa kajan ta'u-ia nuu Ianyuux xaxe'e-i.

²⁶Te dutu taxnuni ka kuu Jesús, kida-ia ná io ná jua'an ntddaa xa ndoñu'u-ro. Kida-ia ntddaa xa juini Ianyuux. Meni xava'a kida-ia. Nuncas ña kida-ia xa u'u. Ñatu kuu-ia ná ka kuu ñayiu ka kida kuechi. Xá n-kida Ianyuux xa taxnuni-ia nuu ntddaa xa io nuu dujun ka dada andiu. ²⁷Ñatu kuu-ia ná kuu inka dutu n-ka taxnuni ka. Mee-s, iin kiu iin kiu, ditna ka n-ka xo xia'an-s xa doko mee-s xaxe'e kuechi mee-s, te dada n-ka xo xia'an-s xa doko ñayiu xaxe'e kuechi mee-i. Ko Jesús, idini vuelta, n-xia'an-ia mee-ia, xa chiya'u-ia kuechi-ro nikava nikuita. ²⁸Xi'in tnu'u ta'u tniu Moisés, se ña ndaku ka kuu dutu taxnuni ka. Ko na n-ya'a xa n-ka tnii ñayiu tnu'u ta'u tniu, n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa kixee inka dutu taxnuni ka. Da'ya Yíi-ia kuu-ia, te kida-ia ntddaa ná io ná jua'an tnu'u jan, kuia ma jin ndi'i.

Xá n-kida Ianyuux tratu xee

8 Xa'a kuu xa ja'an-da. Du'a
kuu dutu taxnuni ka n-taxi

Ianyuux. Taxnuni-ia andiu, nuu nukoo-ia nda'a kua'a Ianyuux, Ia taxnuni nuu ntidaa xa io. ²Kuu-ia dutu taxnuni ka, nuu tuu Ianyuux veñu'u tabernáculo ndaa ña n-ka kidava'a ñayiu. Andiu, kuu-ia dutu taxnuni ka nuu Ianyuux xaxe'e-ro.

³N-nduku Ianyuux iin iin dutu taxnuni ka nuu ñayiu Israel, xa juña'a-s xa ka xia'an nga ñayiu xi'in xa ka doko ñayiu. Xijan kuu xa, n-xio xa koo iin xa doko dutu taxnuni ka tuu andiu tuku. ⁴Nux dani n-xo tuu-ia ñuñayiu n-kuu, te ma ku kuu-ia dutu, chi xndaxio dutu ka xia'an xa ka doko ñayiu ná io ná jua'an tnu'u ta'u tniu Moisés.

⁵Ntidaa xa ka kida dutu ñayiu Israel kuu ná kuu iin juenda'u ntidaa xa io andiu. Na n-kixe'e Moisés xa kadava'a-s veñu'u nani tabernáculo, n-ja'an Ianyuux: "Koo-n cuedado, xa kadava'a-n ntidaa, ná io ná jua'an xa n-dande'a ña'a-r díki yuku." ⁶Ko yo va'a ka xa kida Jesús, dada xa ka kida dutu ñayiu Israel. Diuni yo va'a ka tratu xee, dada tratu ki'na nuu. Nujuiin Jesús nuu Ianyuux xaxe'e-ro, kida-ia ná io ná jua'an tnu'u yo va'a ka n-taxi Ianyuux.

⁷Chi nux ndaku xa kada-ro ná io ná jua'an tratu ki'na nuu n-kuu, te ma ndoñu'u xa koo inka. ⁸Ko n-tekuechi Ianyuux ñayiu jan, chi ja'an tnu'u Ianyuux:

Ja'an Xto'o-ro:

"Vaxi kiu xa kada-r tratu xee xi'in ñayiu Israel, xi'in ñayiu Judá.

⁹Tratu xee, ñatu kuu ná kuu tratu n-kida-r xi'in taxa'nú tnetnu ñayiu jan.

N-dane'e-r ñayiu jan,

te ndeka-r ñayiu jan jua'an, xa kee koio-i ñuu nani Egipto. Ko ña n-ka jandixa-i tratu n-kida-r, te xijan kuu xa n-dandoo-r-yi", kuu Xto'o-ro xia'an-ia.

¹⁰Ja'an Xto'o-ro:

"Du'a kuu tratu xee kada-r xi'in ñayiu Israel, na ya'a kiu ijan. Kada-r xa kani ini koio-i tnu'u ta'u tniu-r, te kuu ná kuu xa kadava'a-r tnu'u ta'u tniu-r anu-i. Te ku kuu-r Ianyuux jandixa koio-i. Te ku kuu koio mee-i, ñayiu mee-r.

¹¹Te ma ndoñu'u xa dakua'a iin seyii ñayiu xtuu xi'in-s, xi'in ñani-s, xi'in ku'a-s, xa kunduu koio-s xi'in Xto'o-ro. Chi kunduu koio ntidaa ñayiu xi'in-r, nde sekuechi xi'in nde sexalnu.

¹²Chi taxkanu ini-r xa u'u n-ka kida-i,

te ma naja'an ka-r kuechi-i."

Kuu Ianyuux xia'an-ia.

¹³Hora ja'an Ianyuux xa tratu xee kuu, ja'an-ia xa ñatuka xiniñu'u tratu ki'na nuu. Te nux ñatuka xiniñu'u, nux xa nyii kuu, io xa jin ndi'i.

Xa io ñuñayiu xi'in xa io andiu

9 Na n-kida Ianyuux tratu ki'na nuu, n-ja'an-ia nanda nakuetu ñayiu nuu-ia. Diuni n-xio iin veñu'u ñuñayiu ya'a. ²Veñu'u tabernáculo n-kuu. Xiti cuartu ki'na nuu, n-xio iin candeleru, xi'in iin mexa nuu kandodo tila ii. Cuartu jan n-danani Ianyuux Cuartu II.

³Yata da'ma cortina kuu uu, n-xio inka cuartu n-danani Ianyuux Cuartu Yo Ii ka. ⁴Ijan n-xio altar nuu kayu duxa. Kaa oro kuu altar jan. Diuni ijan n-xio xatnu ñu'u tratu ki'na nuu. Ntdaa xatnu jan yodo kaa oro. Xiti xatnu jan, n-xio kidi kaa oro ñu'u maná, vara n-nandidí taxa'nú tnetnu-ro Aarón, te uu yuú nuu n-kidava'a Ianyuux tnu'u tratu. ⁵Nuu xatnu jan, n-xio uu ángel n-kua'a kaa oro, ángel nani querubines. Xi'in ndixi ángel jan da'u nuu katuu xa doko dutu taxnuni ka xaxe'e kuechi ñayiu. Ko ma kakune'e-da xa'a vitna.

⁶Na n-xio tu'a ntdaa xa'a, kiu xi'in kiu, n-ka xo kiu dutu cuartu ki'na nuu, xa nakuetu koio-s. ⁷Ko cuartu kuu uu, meni dutu taxnuni ka n-xo kiu ijan, idini kiu ntña'a kuia. Xi'in niñi kití, n-xo kiu dutu taxnuni ka ijan, xa juña'a-s xa doko-s xaxe'e mee-s, xi'in xaxe'e kuechi ñayiu. ⁸Xi'in xa'a, dande'a ña'a Espíritu Ii xa ta kua'a ka kiu koio ñayiu nuu tuu Ianyuux, niñi dani io na'i veñu'u tabernáculo ki'na nuu. ⁹Ntdaa xa'a kuu iin xa dande'a ña'a mee-ro vitna. Dani ka xia'an dutu ñayiu Israel xa xia'an nga ñayiu xi'in xa doko ñayiu nuu Ianyuux, ko ña kua'a xa'a xa kada xa ma dakuido datau anu-ro. Ntdaa xa kida mee-ro, xa dakaku-ro mee-ro, kuu ná kuu iin xa ñatu xiniñu'u, iin xa n-xi'lí. Ko xaxe'e Cristu, kuu-ro ñayiu ka xinokuechi nuu Ianyuux Ndito.

¹⁰Meni tnu'u ta'u tniu xa ka jandixa ñayiu kuu. Xa xaxi-ro, xa xi'lí-ro, xa nanda'a-ro, xa kunee ii-ro. Hora kida Ianyuux iin xaxee, te ñatu xiniñu'u ntdaa xa'a.

¹¹Ko vitna xá n-kixee Cristu. Kuu-ia dutu taxnuni ka kida iin xa yo va'a ka. Ñatu tuu-ia iin veñu'u tabernáculo n-ka kidava'a ñayiu, iin

xa io ñuñayiu ya'a. Nujuin-ia nuu Ianyuux iin nuu yo ka'nú ka, iin nuu yo va'a ka. ¹²Ña n-kiú-ia ijan xi'in niñi nchiva, xi'in niñi ngutu kuechi. Xaxe'e niñi mee-ia, n-kiú-ia idini vuelta, nde nuu ii ka, nuu tuu Ianyuux. Te du'a n-chiya'u-ia kuechi ñayiu, kuia ma jin ndí'i.

¹³Niñi nchiva, xi'in niñi ngutu, xi'in yaa vaca n-kayu, ntdaa xa'a, n-ka xodo dutu nuu ñayiu Israel. Ntdaa xa'a n-ka kida-s, xa ndundoo yiki kuñu ñayiu, xa kunee ii-i. ¹⁴Ko yo va'a ka niñi Cristu. Na n-xi'lí Cristu, n-xia'an-ia mee-ia nuu Ianyuux. Nuncas ña n-kida Cristu kuechi, iin xa io ndoo kuu-ia. Xi'in Espíritu Ianyuux kutuu kuia ma jin ndí'i, n-xia'an Cristu xa doko-ia nuu Ianyuux. Te du'a n-kida Cristu xa ma dakuido datau anu-ro. Ntdaa xa kida mee-ro, xa dakaku-ro mee-ro, kuu ná kuu iin xa ñatu xiniñu'u, iin xa n-xi'lí. Ko xaxe'e Cristu, kuu-ro ñayiu ka xinokuechi nuu Ianyuux Ndito.

¹⁵Nume'ñu Jesucristu nuu-ro xi'in Ianyuux, xa kada-ia ntdaa ná io ná jua'an tratu xee. N-xi'lí-ia xa chiya'u-ia kuechi n-ka kida ñayiu, na n-xio tratu ki'na nuu. Te vitna, ñayiu ja'an ña'a Ianyuux, tnií koio-i xa kutuu va'a koio-i, xi'in Ianyuux kuia ma jin ndí'i. Chi n-taxi Ianyuux tnu'u-ia xa du'a koo. ¹⁶Chi nux io iin tratu, nuu diin tnií koio ñayiu xaxii-i, te io xa jini-ro nux xandaa kuu xa n-xi'lí se n-kidava'a tratu jan. ¹⁷Chi ña kua'a xa kada-ro ná io ná jua'an iin tratu, niñi tuu na'i ka se n-kida tratu jan. Na n-ya'a xa n-xi'lí-s, dada tnií koio da'ya-s xa n-xia'an-s. ¹⁸Diuni tratu ki'na

nuu. N-xio xa n-ka xi'í kití, xa koo ná io ná jua'an tratu jan. ¹⁹Ditna ka, n-ja'an Moisés ntidaa tnu'u ta'u tniu nuu ntidaa ñayiu ijan. Dada, n-tñii-s niñi ngutu kuechi, xi'in niñi nchiva. N-daka-s niñi jan xi'in ndute. N-tñii-s iin nda'a yutnu nani hisopo, duku ni'ná idi tkachi n-ka'i color kue'e, te xi'in nda'a yutnu jan, n-xodo-s niñi jan nuu libru tnu'u ta'u tniu. Te dada n-xodo-s niñi jan nuu ntidaa ñayiu ijan. ²⁰N-ja'an-s: "Niñi ya'a, daxino tratu n-kida Ianyuux xaxe'e-n." ²¹Dada, n-xodo-s niñi nuu veñu'u tabernáculo, xi'in nuu ntidaa xa juetniu koio dutu. ²²Ja'an tnu'u ta'u tniu xa vaa ntidaa xa io, io xa ndada ndoo-ro xi'in niñi. Nux na taxkanu ini Ianyuux kuechi ñayiu, io xa katu niñi.

Dita Cristu kuechi-ro

²³Xijan kuu xa, n-ndoñu'u xa du'a n-ndundoo ntidaa xa ñu'u xiti veñu'u tabernáculo, chi meni xa io ñuñayiu kuu. Kuu ná kuu juenda'u ntidaa xa io andiu. Ko ntidaa xa io andiu, ndoñu'u xa doko iin xa yo va'a ka. ²⁴Chi ña n-kiu Cristu iin veñu'u n-ka kidava'a ñayiu. Chi diko ni juenda'u kuu veñu'u ka kidava'a ñayiu. Ko n-kiu Cristu andiu, nuu nujuini-ia nuu Ianyuux xaxe'e-ro vitna. ²⁵Dutu taxnuni ka ñuñayiu, xko kiu-s Cuartu Yo Ii ka, kuia xi'in kuia. Te niñi ka doko-s, ñatu kuu niñi mee-s. Ko Cristu, ña n-xia'an-ia mee-ia kue'e vuelta. ²⁶Nux du'a n-kuu, te n-xio xa kuú Cristu kue'e vuelta, nde na n-kidava'a Ianyuux ñuñayiu xi'in nde vitna. Ko vitna, hora vax ndi'i ntidaa xa io, n-kixee-ia idini vuelta,

xa juña'a nga-ia mee-ia, xa dita-ia kuechi. ²⁷Idini vuelta kuú-ro, iin iin-ro, te dada, ndadandaa ña'a Ianyuux. ²⁸Diuni, idini vuelta n-xi'í Cristu, xa dita-ia kuechi kue'e ñayiu. Vuelta kuu uu kixee-ia. Ñadu xa dita-ia kuechi. Kixee-ia xa dakaku-ia ñayiu xndetu ña'a, xa kutuu koio-i xi'in-ia kuia ma jin ndi'i.

10 Chi ná kuu juenda'u kuu tnu'u ta'u tniu Moisés. Vaxi xa yo va'a ka, xa kuu xandaan kuu. Xijan kuu xa, juini kuia xi'in kuia, ka doko dutu xa ka xia'an ñayiu nuu Ianyuux, ko ña kua'a tnu'u ta'u tniu xa kada xa nuncas ma dakuido datau ka anu ñayiu. ²Nux n-kua'a n-kuu, te ma ndoñu'u xa doko koio ka dutu xa ka xia'an ñayiu nuu Ianyuux. Chi nux idinga vuelta n-ka ndundoo-i n-kuu, te mayo ka dakuido datau anu-i. ³Ko xa ka doko ñayiu, ka kida xa ka naja'an-i kuechi-i kuia xi'in kuia. ⁴Chi ña kua'a niñi ngutu xi'in niñi nchiva xa dita-i kuechi ñayiu.

⁵Xijan kuu xa, na n-kixee Cristu ñuñayiu, n-ja'an-ia nuu Ianyuux:

Ñatu juini-n xa ka'ní koio ka-i kití xaxe'e-n,
ñatu juini-n xa dani juña'a koio ka-i xa ka doko-i nuu-n.
Ko n-kidava'a-n yíkí kuñu mee-da.

⁶Ñatu tna ini-n xa teñu'u ñayiu kití nuu-n.

Ñatu tna ini-n xa taxi ñayiu xa ka doko-i nuu-n xaxe'e kuechi-i.

⁷Te dada n-ja'an-ia:

"Ianyuux, ya'a tuu-da, xa kada-da xa juini mee-n.

Chi du'a yodotnuni libru."

8Ditna ka, n-ja'an-ia xa ñatu juini Ianyuux xa ka'ni ka ñayiu kiti xaxe'e-ia, ni ñatu juini-ia xa juña'a ka-i xa doko-i nuu-ia. Dani n-ja'an-ia xa ñatu juini Ianyuux xa teñu'u ka-i kiti nuu-ia, ni ñatu juini-ia xa juña'a ka-i xa doko-i xaxe'e kuechi-i. Díuni, n-ja'an-ia xa ña tna ini Ianyuux ntdaa xa'a. Juini ja'an tnu'u ta'u tniu Moisés xa io xa doko ñayiu ntdaa xa'a, ko du'a ñatu juini Ianyuux, te du'a ña tna ini Ianyuux. **9**Te dada n-ja'an-ia: "Ianyuux, ya'a tuu-da, xa kada-da xa juini mee-n." Du'a, n-daxio-ia xa ki'ná nuu, xa kada-ia xa kuu uu. **10**N-kida Cristu xa n-juini Ianyuux. Xaxe'e xa idini vuelta n-xi'lí Jesucristu, du'a n-kida diin ña'a Ianyuux mee-ro, xa ku kuu-ro ñayiu mee-ia.

11Kiu xi'in kiu, iin iin dutu ñayiu Israel xia'an ka xa ka doko ñayiu nuu Ianyuux. Kue'e xa kue'e vuelta, dani nujuiin dutu jan te du'a kida dutu jan, ko nuncas ña kida xa doko jan xa dita kuechi ñayiu. **12**Ko Cristu, idini vuelta n-doko-ia xa doko-ia xa dita-ia kuechi ñayiu, te vitna nukoo-ia nda'a kua'a Ianyuux. **13**Ijan ndetu-ia, nde jueñi ni'na-ia ntdaa xa xini u'u tna'a xi'in-ia. **14**Idini vuelta, n-xia'an Jesús xa doko-ia nuu Ianyuux. Na n-xi'lí-ia xaxe'e-i, n-kida-ia xa ntdaa ñayiu kida diin Ianyuux, kutuu va'a koio-i xi'in Ianyuux kuia ma jin ndi'i. **15**Te ja'an ndaa Espíritu Ii nuu-ro xa du'a kuu. Ditna ka ja'an-ia:

16Te dada, kada-r iin tratu xee xi'in-i, kuu Xto'o-ro xia'an-ia. Kada-r xa kuneva'a koio-i tnu'u ta'u tniu-r anu-i,

te kuu ná kuu xa kadava'a-r tnu'u ta'u tniu-r nuu xaxtnuni-i.

17Te dada ja'an-ia:

Ma naja'an ka-r ni kuechi-i ni xa u'u n-ka kida-i.

18Te xaxe'e xa xá n-taxkanu ini Ianyuux kuechi-i, ña ndoñu'u ka xa juña'a koio ka dutu xa doko ñayiu xaxe'e kuechi-i.

Na kuyatni-ro Ianyuux

19Xijan kuu xa, xaxe'e niñi Jesucristu, maxku yu'u-ro xa kiu-ro nde nuu yo ii ka andiu.

20N-kidava'a Jesús iin ichi xee, iin ichi ndito, xaxe'e-ro. Ná kuu cortina veñu'u tabernáculo, n-kuu yiki kuñu Jesús. Na n-xi'lí-ia, n-ndata cortina jan, te vitna kua'a xa ya'a mee-ro nde nuu tuu Ianyuux.

21Jesús kuu dutu taxnuni ka nuu ñayiu ka jandixa Ianyuux. **22**Xijan kuu xa, na kuyatni-ro Ianyuux. Xi'in ntdaa anu-ro, na jandixa-ro-ia, te maxku yu'u-ro. Na n-xi'lí Jesucristu, n-xatu niñi-ia xa ndada ndoo ña'a-ia, xa mayo ka dakuido datau anu-ro. Te yiki kuñu-ro, xá n-dajuendute-ia ndute yo va'a ka.

23Xá n-ka ja'an-ro xa ndetu-ro, xa kada Ianyuux ntdaa ná io ná jua'an tnu'u n-taxi-ia. Na kundee ini-ro, xa kundetu ka-ro. Na koo-ro confianza nuu-ia. Chi xandaa kuu xa kada-ia ntdaa xa ja'an-ia. **24**Na kani ini-ro nanda kua'a-ro xa chindee tna'a-ro, xa juemani-ro Ianyuux xi'in ñayiu, te na kada-ro xa kuu xava'a. **25**Na nataka-ro, maxku kada-ro ná ka kida ñani-ro ku'a-ro ñatuka nataka koio-i xi'in-ro. Na juña tna'a-ro tnu'u kanu ini, xa kundee ini-ro. Te

du'a na kada ka-ro, chi vax kuyatni
kiu ndixi Xto'o-ro.

²⁶Xijan kuu xa, xá n-tnii-ro xandaa, te kutnuni ini-ro xa xandaa kuu. Xá n-ka jandixa-ro Cristu. Nux dandoo-ro Cristu, te ña tuu nax io xa doko-ro xaxe'e kuechi-ro. ²⁷Diko ni, yo loko yu'u-ro, chi xini-ro xa ndadandaa Ianyuux ñayiu xini u'u tna'a xi'in-ia. Te xi'in ñu'u yo nde'e koko, danaa-ia ñayiu jan. ²⁸Xá n-kuu kue'e kuia, nux ña ñayiu n-daxio tnu'u ta'u tniu Moisés, te uni ñayiu n-ka ja'an ndaa xa du'a n-kuu, te ña n-kundau ini ña'a ni ña ñayiu. N-xio xa kuú ñayiu jan. ²⁹Kani ini koio ka-n. Naka u'u ka kada u'u Ianyuux ña ñayiu daxio Cristu. Kuu ná kuu xa chixe'e ñayiu jan Da'ya Yíi Ianyuux. Kuu ná kuu xa ja'an-i xa ña xa kui'a kaa, ña xa ñatu xiniñu'u, kuu niñi Cristu. Xaxe'e niñi Cristu, n-kida diñi Ianyuux ñayiu jan, xa ku kuu-i ñayiu mee-ia. Xi'in niñi Cristu, n-kida-ia ntdaa ná io ná jua'an tnu'u-ia xaxe'e-i. Kuu ná kuu xa kui'a ja'an ñayiu jan Espíritu Ii, na n-xia'an-ia xamani Ianyuux. ³⁰Chi xini-ro Ia n-ja'an: "Kada u'u mee-r mee-i. Nachiya'u mee-r xa n-kida-i." Te dani n-ja'an-ia: "Ndadandaa Ianyuux ñayiu jan." ³¹Naka u'u xa xino ñayiu jan nuu nda'a Ianyuux.

³²Naja'an koio-n nanda n-kuu ki'ná nuu, na n-ka kutnuni ini-n xa kuu xandaa. Kue'e vida n-ka ya'a-n. Kuu ná kuu xa n-ka jantna'a-n xa kundee ini koio-n. ³³Nuu ntdaa ñayiu, kui'a n-ka ja'an-s nuu-n, te n-ka xini u'u ña'a-s. Diuni, n-ka xo nujuiin-n nuu se ijan, xa chindee koio-n inka ñayiu du'a kue'e vida

ka ya'a. ³⁴N-ka chindee-n ñani-ro ku'a-ro xyindi'u vekaa. N-ka tnii ñayiu xaxii-n, ko n-ka xejoon-n xa du'a koo, te n-ka kuvete-n, chi n-ka xini-n xa tnii koio mee-n ña xa va'a ka, nuncas ma jin ndi'i, io andiu.

³⁵Xijan kuu xa, koo na'i koio ka-n confianza nuu Ianyuux. Chi tnii koio mee-n ntdaa xa taxi-ia. Kuu ná kuu xa nachiya'u ña'a-ia, xaxe'e xa xndaxio-n confianza nuu-ia. ³⁶Io xa kundee ini koio ka-n, xa kada koio-n ntdaa xa juini Ianyuux, te tnii koio-n ntdaa ná io ná jua'an tnu'u n-taxi-ia. ³⁷Chi ja'an tnu'u Ianyuux:

Chi xaku nga, te ndixi Ia ndixi.
Ma kukuee ka-ia.

³⁸Se ja'an mee-r xa ña tuu na kuechi-s io, kutuu va'a-s,
xaxe'e xa jandixa ña'a-s mee-r.
Ko nux ñatuka kundee ini-s xa jandixa ña'a-s,
te ma kuvete-r xaxe'e-s.

Kuu Ianyuux xia'an-ia.

³⁹Ko mee-ro, ñatu kuu-ro ñayiu ñatu kundee ini, xa danaa ña'a Ianyuux mee-ro. Kuu-ro ñayiu ka jandixa Jesucristu, xa kutuu va'a-ro xi'in Ianyuux kuia ma jin ndi'i.

N-ka jandixa-s Ianyuux

11 Xa jandixa-ro, kuu xa na'a-ro xa tnii-ro xa ndetu-ro. Xa jandixa-ro, kuu xa xini-ro xa ñatu nde'a-ro. ²Taxa'nun tnetnu-ro, xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, te n-ja'an-ia xa n-ka kida-s xava'a.

³Xaxe'e xa jandixa-ro Ianyuux, kutnuni ini-ro xa xi'in tnu'u mee-ia, n-kidava'a Ianyuux ntdaa xa io. Xa io xa nde'a-ro, ña n-kua'a xi'in xa n-xio.

⁴Xaxe'e xa n-jandixa Abel Ianyuux, n-doko-s iin xa va'a ka nuu Ianyuux dada xa n-doko Caín. Xaxe'e xa n-jandixa Abel Ianyuux, te n-ja'an-ia xa n-kida-s xava'a, te n-xeka va'a-ia xa n-doko-s. Xaxe'e xa n-jandixa Abel Ianyuux, juini xá n-xi'l-s, ko dani kuu-s iin ichi kane'e katnii mee-ro.

⁵Xaxe'e xa n-jandixa Enoc Ianyuux, ña n-xi'l-s. Nuncas ña n-ka nani'i ñayiu yíkí kuñu-s, chi ndeka ña'a ndito Ianyuux jua'an andiu. Te ja'an tnu'u Ianyuux xa antecas xa kandeka-ia-s ji'in, te n-ja'an Ianyuux xa n-tna ini ña'a-ia. ⁶Hin ñayiu, nux ñatu jandixa-i Ianyuux, ña kua'a-i xa kada-i xa tna ini Ianyuux. Hin ñayiu, nux na kuyatni-i nuu Ianyuux, io xa jandixa-i xa tuu-ia, te io xa koo-i confianza xa kueka va'a-ia-i.

⁷Xaxe'e xa n-jandixa Noé Ianyuux, n-kidaval'a-s iin barcu, xa dakaku-s ñadi'i-s xi'in da'ya-s. Antecas xa kixee xa koo, te n-ja'an Ianyuux xa du'a koo. N-yu'u Noé nuu Ianyuux, te n-kida-s ná n-ja'an-ia. Xaxe'e xa n-jandixa Noé Ianyuux, n-kida u'u-s ñayiu ñuñayiu, te n-xee xa n-ja'an Ianyuux xa ña tuu na kuechi-s n-xio, chi n-jandixa-s-ia.

⁸Xaxe'e xa n-jandixa Abraham Ianyuux, n-kida-s ná n-ja'an-ia. N-ja'an ña'a Ianyuux xa kee-s ñuu-s, xa ji'in-s nde iin nuu tnii-s xa ku kuu xaxii-s. Juini ña xini-s ndexu ji'in-s, ko n-kee-s, te jua'an-s. ⁹Xaxe'e xa n-jandixa-s Ianyuux, n-xo tuu-s nuu ijan, chi n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa juña'a-ia-s nuu ijan. N-xo tuu-s ijan, ná tuu iin seto'o ña tuu na ñuu-s io. Ve'e todo

n-xo tuu-s ijan. Te diuni, du'a n-ka kida da'ya-s Isaac, te dada daiñani-s Jacob tuku. Chi nuu mee-s tuku, n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa juña'a-ia-s nuu ijan. ¹⁰Chi n-xo ndetu-s, xa kutuu va'a-s ñuu va'a n-kua'a, ñuu n-xani ini Ianyuux, ñuu n-kidava'a Ianyuux.

¹¹Xaxe'e xa n-jandixa Sara Ianyuux, n-tnii-ña fuerza xa ñu'u da'ya-ña. Juini xá n-yii-ña, te ñatuka n-kua'a-ña, ko n-xio-ña confianza nuu Ianyuux, xa kada-ia ná n-ja'an-ia. Te n-kaku iin da'ya yii-ña. ¹²Xijan kuu xa idini seyii, Abraham, juini yo n-kunxa'nus-s, ko n-xio kue'e xa kue'e da'ya dana-s, ná io chudini andiu. Nani ña kua'a xa ka'u-ro ñu'u kuchi kaa yu'u ndute mar, dani ña kua'a xa ka'u-ro da'ya dana Abraham.

¹³Ntdaa ñayiu jan, n-ka jandixa-i Ianyuux, te n-ka xi'l-i. Ña n-ka tnii-i xa n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa juña'a-ia. Ko xika, n-ka xini-i ntdaa xa juña'a Ianyuux, te n-ka jandixa-i xa tnii koio-i, te n-ka kuvete-i. Te du'a, n-ka ja'an ndaa-i xa ñayiu to'o ka kuu-i, diko ni ka ya'a-i ñuñayiu ya'a. ¹⁴Ñayiu du'a ka ja'an, kaxi kaxi ka dande'a ña'a-i xa dani ka nduku-i ñuu kutuu va'a koio-i. ¹⁵Nux n-ñu ini koio-i ñuu n-kee-i, te n-kua'a-i xa nu'u koio-i ijan n-kuu. ¹⁶Ko n-ka xo nduku-i iin ñuu yo va'a ka, ñuu io andiu. Xijan kuu xa, ñatu kujanuu Ianyuux xa ka ja'an-i xa Ia ka jandixa-i kuu-ia. Chi xá n-kida tu'a-ia iin ñuu yo va'a ka xaxe'e-i.

¹⁷Xaxe'e xa n-jandixa Abraham Ianyuux, n-xia'an-s da'ya-s Isaac xa ku kuu-s xa doko-s nuu Ianyuux, na

n-xitotnuni Ianyuux Abraham. Juini xá n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia nuu-s xaxe'e Isaac, ko n-xio tu'a Abraham xa ka'ni-s idini da'ya-s. ¹⁸Xá n-ja'an Ianyuux: "Xi'in Isaac, koo koio da'ya dana-n." ¹⁹N-xio Abraham confianza nuu Ianyuux, xa kua'a-ia xa nadandoto-ia ndiyi. Te kuu ná kuu xa n-nakueka Abraham Isaac nuu ndiyi.

²⁰Xaxe'e xa n-jandixa Isaac Ianyuux, n-xijan ta'u-s nuu-ia, xa kutuu va'a koio Jacob xi'in Esaú. ²¹Xaxe'e xa n-jandixa Jacob Ianyuux, te antecas xa kuú-s, n-xijan ta'u-s nuu-ia, xa kutuu va'a koio iin iin da'ya yii José. N-xo nukoo-s ndedi ndodo-s vara-s, te n-xia'an-s xa n-kuta'u-s nuu Ianyuux. ²²Xaxe'e xa n-jandixa José Ianyuux, n-ja'an-s nuu ñayiu Israel xa kee koio-i Egipio. Na n-xee xa kuú-s, n-ta'u tniu-s xa kane'e ñayiu Israel yiki-s ji'lín, hora na kee koio-i Egipio.

²³Xaxe'e xa n-ka jandixa tadi'i Moisés Ianyuux, n-ka chiva'a-s Moisés uni yoo na n-kaku-s. N-ka xini-s xa seluchi va'a kuu-s, te ña n-ka yu'u-s xa n-ta'u tniu se kunxa'nu ka xa io xa ka'ni koio ñayiu ntdaa sekuechi hora ka kaku-s. ²⁴Xaxe'e xa n-jandixa Moisés Ianyuux, na n-xa'nus, ña n-xejoon-s xa ja'an ka ñayiu xa kuu-s da'ya yii daidi'i se kunxa'nu ka Egipio. ²⁵N-kaxí-s xa kue'e vida ya'a-s xi'in ñayiu ka jandixa Ianyuux. N-xini-s xa nux ndoo ka-s ve'e se kunxa'nu ka, te kada-s kuechi, xa kudi ini mee-s ná kudi ini ñayiu jan. ²⁶N-xini-s xa ya'u ka xa kue'e vida ya'a-s xi'in

Cristu, Ia tunda'a Ianyuux, dada xa tnii-s ntdaa xa io Egipio. Chi n-xo nduku-s xa juña'a Ianyuux. ²⁷Xaxe'e xa n-jandixa Moisés Ianyuux, n-kee-s Egipio. Ña n-yu'u-s. Juini n-xo kiti ini se kunxa'nu ka nuu-s, ko n-kundee ini-s, chi n-xini-s iin xa ña kua'a xa kunde'a-ro.

²⁸Xaxe'e xa n-jandixa Moisés Ianyuux, n-ndadaka'nu-s viko Paxcua. N-ta'u tniu-s ñayiu Israel xa kodo koio-i niñi ye'e, xa maxku ka'ni ángel, ia xinokuechi nuu Ianyuux, da'ya yii kil'na nuu ve'e ñayiu Israel. ²⁹Xaxe'e xa n-ka jandixa ñayiu Israel Ianyuux, n-ka ya'a-i Mar Kue'e, ná ya'a-ro ñu'u yichi. Ko na n-kixe'e ñayiu Egipio xa du'a kada-i, te n-ka tnene-i, ntdaa-i, nuu ndute jan.

³⁰Xaxe'e xa n-ka jandixa ñayiu Israel Ianyuux, te nungoio ntdaa xevel'e ñuu Jericó. Uxa kiu n-ka xikonduu ñayiu Israel yu'u ñuu Jericó, te du'a n-kuu. ³¹Xaxe'e xa n-jandixa Rahab Ianyuux, ña n-xi'í-ña xi'in ñayiu n-ka xo kuxee ini ñuu-ña, chi n-xeka va'a-ña se n-ka xitoyu'u ñuu-ña. Te Rahab kuu ñadi'i diko mee-ña.

³²Io kue'e ka xa kua'a-da xa kakune'e-da. Ko ña tuu na tiempo io. Gedeón, Barac, Sansón. Jefté, David, Samuel. Te se n-ka xian tnu'u tnu'u Ianyuux nuu taxalnu tnetnu-ro du. ³³Xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, n-ka ni'i-s kue'e ñuu xi'in se kunxa'nu ka ñuu jan, n-ka kida-s xaval'a xaxe'e ñayiu, te n-ka tnii-s xa n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa juña'a-ia. Xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, n-kaku-s xa

kaxi a'an nga'a. ³⁴Ña n-ka xi'lí-s, na n-ya'a-s nuu ñu'u koko. Ña n-kua'a ñayiu xa ka'ni-i-si yuchi. Xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, juini ña ndaku-s, ko n-ka ndundaku-s. N-ka kunuu-s, na n-ka jantna'a ñayiu xi'in-s, te n-ka kida-s xa junu koio soldado se xini u'u tna'a xi'in-s.

³⁵Xaxe'e xa n-ka jandixa ñadi'i Ianyuux, n-kida-ia xa juini xá n-xi'lí ñayiu keve'e-ña, ko n-ka nandoto ñayiu jan.

Ko diuni, xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, dava-s n-ka xi'lí-s. N-xini u'u ña'a ñayiu, nde n-ka xa'ni-i-si. Nux n-ka dandoo-s Ianyuux n-kuu, te kaku koio-s. Ko ña'a. Chi n-ka juini-s xa ni'lí-s xa kutuu va'a-s xi'in Ianyuux kuia ma jin ndi'i. ³⁶Dava ka-s, xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, n-ka kida bula ña'a ñayiu, xi'in chirrío n-ka janña'a-i. N-ka tetnii ña'a-i cadena, te n-ka chindi'u ña'a-i vekaa. ³⁷Xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, n-ka xa'ni ña'a ñayiu xi'in yuú, te n-ka xa'nde dava ña'a-i. N-ka tnii ña'a-i jua'an nuu juxtitia, te n-ka xa'ni ña'a-i xi'in yuchi. Xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, ña tuu na da'ma-s n-xio, diko ni ñii tkachi ñii nchiva n-ka xo xi'na-s. Ña tuu na tvini-s, ña tuu nax kaxi-s, ña tuu na ve'e-s. Xaxe'e xa n-ka jandixa-s Ianyuux, kue'e vida n-ka ya'a-s, te n-ka xini u'u ña'a ñayiu. ³⁸N-dandi'i ka mee-s dada dava'a nga ñayiu. Ko n-ka xo xikonuu-s nuu ñayo ñayiu io. N-ka xo xikonuu-s yuku. N-ka xo xio-s yau kava, n-ka xo xio-s nua. ³⁹Ntdaa ñayiu jan, n-ja'an Ianyuux xa va'a n-ka kida-i, xandaa kuu xa n-ka jandixa-i Ianyuux. Ko ta tnii

ka-i xa n-xia'an Ianyuux tnu'u-ia xa juña'a-ia. ⁴⁰Chi n-xani ini Ianyuux iin xa va'a ka xaxe'e mee-ro. N-xani ini-ia xa idini vuelta iin nuu kada-ia, ná io ná jua'an xa n-ja'an-ia, xaxe'e ñayiu jan xi'in xaxe'e mee-ro.

Maxku dananuu-ro Jesús

12 Xijan kuu xa, na kundee ini-ro xa jandixa-ro Ianyuux. Se ijan, ñá ijan, n-ka jandixa-s Ianyuux, te n-ka kida-s xa juini-ia. Kuu ná kuu xa xnii-s nitu'u lado, xa tax koio-s tnu'u kanu ini. Kue'e-s xa kue'e-s io. Kuu ná kuu xa xino-ro, iin iin-ro, iin carrera. Na daxio-ro ntdaa xa datnaña'a, xa na kunu va'a-ro. Na daxio-ro ntdaa kuechi kada xa ndua-ro. Na kundee ini-ro, xa kunu va'a-ro. ²Na kunde'a va'a-ro Jesús. N-jandixa Jesús Ianyuux, te kada-ia xa jandixa mee-ro Ianyuux. N-kundee ini-ia curuxi. Ñatu n-chinuu-ia xa n-ka juini-s xa kada-s xa kujanuu-ia, chi n-xo na'a-ia xa kuvete-ia xa kuvete-ia, na ya'a-ia ntdaa xa'a. Te nukoo-ia nda'a kua'a Ianyuux, nuu taxnuni-ia.

³Kani ini koio-n Jesús. Se ka kida kuechi, n-ka kida-s xa kue'e xa kue'e vida n-ya'a-ia, ko n-kundee ini-ia. Kani ini koio-n mee-ia, xa maxku ku xiau-n, te maxku kuita anu-n. ⁴Kuu ná kuu xa ka jantna'a-n xi'in kuechi. Kundee ini koio ka-n, jantna'a koio ka-n. Chi ta katu ka niñi-n. ⁵Xá n-ka ndunaa-n tnu'u kanu ini n-taxi Ianyuux. Ka kuu-n da'ya-ia, te du'a n-ja'an-ia:

Da'ya yi-r, chinuu-n hora kida
u'u ña'a-r,
chi Xto'o-n kuu-r, te ja'an do'o
ñá'a-r.

Maxku kuita anu-n hora kudeen
ñ'a-r.
6 Chi ja'an do'o Xto'o-n ñayiu
xemani-ia.
 Xá n-xeka va'a ña'a-ia, da'ya-ia
ka kuu-n,
te xijan kuu xa kida u'u ña'a-ia.
7 Xijan kuu xa kundee ini koio-n
hora kida u'u ña'a Ianyuux, chi
kida ña'a Ianyuux xaxe'e mee-n, ná
kida iin seyi xaxe'e da'ya-s. ¿Chi
na da'ya io, xa ma ja'an do'o ña'a
taa-s? **8** Ja'an do'o Ianyuux ntdaa
da'ya-ia, xa dakua'a ña'a-ia. Nux
ñatu ja'an do'o ña'a-ia mee-n, te
ñatu kuu-n da'ya-ia, te ñatu kuu
Ianyuux Taa-n. **9** Ñuñayiu ya'a
n-ka ja'an do'o ña'a taa-ro, te
n-xio-ro xañu'u nuu-s. Kue'e ka io
xa jandixa-ro Taa-ro Ianyuux, te
kada-ro xa juini mee-ia, xa kutuu
va'a-ro xi'in-ia kuia ma jin ndi'i.
10 Ita'u ni kuia n-ka ja'an do'o ña'a
tadil'i-ro, nani n-ka xani ini-s. Ko
ja'an do'o ña'a Ianyuux, xa kada-ia
xava'a xaxe'e-ro, xa kada mee-ro
xa kuu xava'a, ná n-kida mee-ia xa
kuu xava'a. **11** Hora kida u'u ña'a
Ianyuux mee-ro, ñatu tna ini-ro,
chi xaxia'an. Ko dada, nux kua'a
va'a-ro, te kada xa kada-ro xa kuu
xava'a, te kutuu va'a-ro.

**Nda'u mee-ro, nux na
dandoo-ro tnu'u-ia**

12 Kundee ini koio ka-n. Kada
koio-n xa ndundaku nda'a-n yo
n-xiau, te ndundaku xe'e-n yo
n-kuita. **13** Nduku koio-n ichi ndaa,
xa maxku ngokodo ka xe'e ku'u-n,
chi du'a na nda'a va'a.
14 Kada koio-n ntdaa xa kua'a-n xa
kutuu mani koio-n xi'in ntdaa ñayiu.

Te kada koio ka-n xa juini Ianyuux.
 Chi nux ma kada-n xa juini Ianyuux,
ma jini-n-ia. **15** Chindee tna'a koio-n
xa tnii koio ka-n, ntdaa-n, xamani
taxi Ianyuux. Maxku juejoon koio-n
xa ni iin-n ku kuu ná kuu iin yuku
ua kada dañu ña'a ntdaa-n, iin
yuku ua kada xa kue'e mee-n ma
kada koio ka xa kuu xava'a. **16** Koo
koio-n cuedado, xa ni iin-n maxku
daxio xa ja'an Ianyuux. Du'a n-kida
Esaú. Xaxe'e xa n-juini-s xa kaxi-s
idini ndeyu, n-diko-s ntdaa xa
juña'a taa-s nuu da'ya ki'na nuu-s.
17 Ka xini-n xa dada n-juini-s xa
tnii-s xa juña'a taa-s, ko ña n-ni'i-s.
 Juini yo nda'i Esaú, ko ña n-kua'a-s
xa dama-s xa n-kuu.

18 Chi ña n-ka kuyatni mee-n Yuku
Sinaí, ná n-ka kida taxa'nu tnetnu-n.
 N-ka kuyatni mee-s yuku jan, nuu
koko ñu'u, nuu nee, nuu vikó tnuu,
nuu tachi nde'e. **19** Ijan n-xo nda'i
trompeta, te n-ja'an iin tnu'u andiu.
 Na n-ka teku ñayiu jan tnu'u jan,
n-ka xijan ta'u-i xa maxku ja'an
ka-ia ni inka tnu'u nuu-i. **20** Chi
ñá n-kua'a xa kundee ini koio-i
xa n-ta'u tniu tnu'u jan: "Nux nde
iin kití na kiu yuku ya'a, te io xa
ka'ni-n-ti yuú, o tee-n-ti xi'in kuxi."
21 Naka io kuu xa n-ka xini ñayiu
jan. N-ka yu'u-i, loko n-ka yu'u-i.
 Na n-kua'a xa kundee ini-i. Nde
Moisés n-ja'an: "Yu'u-r, menga xa
ni'i-r."

22 Ko mee-n, xá n-ka kuyatni-n
Yuku Sión. Xá n-ka kuyatni-n
Jerusalén katuu andiu, nuu tuu
Ianyuux Ndito. Xá n-ka xee-n nuu
nataka kue'e xa kue'e mil ángel, ia
ka xinokuechi nuu Ianyuux. Ijan
ka ndadaka'nua-ia Ianyuux. **23** Xá

n-ka xee-n nuu nataka ntidaa ñayiu ki'na nuu ve'e Ianyuux. Andiu xá n-chidotnuni nax nani ñayiu jan. Xá n-ka xee-n nuu Ianyuux ndadandaa ñayiu. Xá n-ka xee-n nuu xtuu anu ñayiu n-ka kida xava'a, ñayiu n-kida Ianyuux xa kutuu koio-i xi'in mee-ia.²⁴ Xá n-ka xee mee-n nuu Jesú. N-kida-ia ná io ná jua'an tratu xee, te nujuiin-ia nuu Ianyuux xaxe'e-n. Yo va'a ka xa n-kida niñi Jesú dada niñi Abel.

²⁵Kunde'a va'a koio-n, xa kueka va'a koio-n Ia ja'an nuu-n. Na n-ja'an Ianyuux ñuñayiu, n-ka daxio ñayiu tnu'u-ia, ña n-ka jandixa-i-ia, te ña n-dakaku-ia ñayiu jan. Te dani mee-ro, nux ma jandixa-ro Ianyuux ja'an andiu, nux kada yata-ro mee-ia, ejanda kaku-ro? ²⁶Kiu ijan, na n-ja'an-ia, te n-ni'lí ntidaa xa io ñuñayiu. Vitna, xá n-taxi-ia tnu'u-ia ja'an-ia: "Idinga vuelta kada-r xa nani'lí ntidaa xa io ñuñayiu, te kada-r xa ni'lí ntidaa xa io andiu tuku."²⁷ Xa ja'an-ia "idinga vuelta" juini kachi xa jin ndi'lí ntidaa xa kanda n-kidava'a Ianyuux. Te ndoo ntidaa xa ñatu kanda. ²⁸Ko tnii mee-ro iin xa nuncas ma jin ndi'lí. Taxnuni-ro xi'in Ianyuux. Xijan kuu xa na juña'a-ro xa n-kuta'u-ro nuu Ianyuux. Na ku kuu-ro ñayiu xinokuechi nuu-ia, xa kada-ro xa tna ini mee-ia. Na ndadaka'nro-ia te yu'u-ro nuu-ia. ²⁹Chi Ianyuux jandixa-ro, ná kuu ñu'u danaa ntidaa xa io, da kuu-ia.

Na kada-ro xa juini Ianyuux

13 Juemani tna'a koio ka-n.
²Maxku ndunaa koio-n xa kueka va'a-n ñayiu ve'e-n. Du'a

n-kuu xa n-ka xeka va'a ñayiu ángel, ia ka xinokuechi nuu Ianyuux, juini ña n-ka xini-i xa du'a ka kida-i.

³Naja'an koio-n ñani-ro ku'a-ro ka xini u'u ña'a ñayiu, kuenda kuu kue'e vida ka ya'a mee-n xi'in-s.

⁴Xa tnunda'a ñayiu, kuu xa maxku kada inka ñayiu xa dandoo tna'a-i. Maxku dandoo koio-n ñadi'lí-n yii-n, xa kidi-n xi'in inka ñayiu. Ndadandaa Ianyuux ñayiu kidi xi'in ñayiu ñatu n-tnunda'a xi'in-i, te ndadandaa-ia ñayiu kidi xi'in ñadi'lí inka seyii, yii inka ñadi'lí.

⁵Maxku juemani koio-n tvini. Kuvete koio-n xi'in xa io. Chi xá n-ja'an Ianyuux: "Nuncas ma dandoo ña'a-r, nuncas ma kande ini ña'a-r." ⁶Xijan kuu xa, xaxe'e xa io-ro confianza nuu-ia, ja'an-ro:

Xto'o-da kuu Ia chindee ña'a
mee-da;
ma yu'u-da nuu dava'a nga xa
kua'a ñayiu xa kada ña'a-i.

⁷Naja'an koio-n seyii, ñadi'lí n-ka dakua'a ña'a. N-ka kachitnu'u-s tnu'u Ianyuux. Kani ini koio-n nanda n-ka xo tuu-s ñuñayiu ya'a. Te jandixa na'i koio ka mee-n Jesucristu, ná n-ka jandixa mee-s Jesucristu.

⁸Ná n-kuu Cristu, dani kuu-ia vitna, te dani ku kuu-ia kuia ma jin ndi'lí. ⁹Maxku juejoon koio-n xa dakua'a ña'a koio ñayiu inka xa dakua'a-i. Tnii koio ka-n xamani taxi Ianyuux, te du'a ndaku anu-n. Ka ja'an ñayiu: "Io xa kaa-n xa'a, maxku kaa-n xijan." Loko ndu ini-i xa du'a ne'e ii-i, ko ñatu xiniñu'u. Dani dakuido datau anu-i.

¹⁰Tuku n-kuu xa doko n-xia'an Cristu nuu Ianyuux, dada xa n-ka

xia'an dutu ñayiu Israel. Idini vuelta n-xi'lí Jesús, xa dita-ia kuechi-ro. Dutu nujuuiñ veñu'u tabernáculo, ña kua'a xa kax koio-s xa n-doko Jesús. ¹¹Chi veñu'u tabernáculo, ne'e dutu taxnuni ka niñi kiti jua'an Cuartu Yo Ii, chi xa doko xaxe'e kuechi kuu. Ko yiki kuñu-ti, teñu'u-s yu'u ñuu. ¹²Díuni Jesús. N-xi'lí-ia yuñuu Jerusalén, xa ndundoo ñayiu ka jandixa-ia, xi'in niñi-ia. ¹³Xijan kuu xa, na dandoo-ro ntidaa xa n-kuu, xa kunduu-ro xi'in Jesús. Na kada-ro kuenda xa ji'in-ro nuu tuu-ia yuñuu jan. Ná n-kuyii anu Jesús, xa kundee ini-ia xa januu jan, da na kuyii anu mee-ro tuku, xa kundee ini-ro xa januu xaxe'e-ia. ¹⁴Chi ñuñayiu ya'a, ña tuu na ñuu ma jin ndi'i. Nduku-ro ñuu ijan, nuu kutuu va'a-ro kuia ma jin ndi'i. ¹⁵Xijan kuu xa, kiu xi'in kiu, na juña'a-ro xa n-kuta'u-ro nuu Ianyuux. Xaxe'e Jesús, na juña'a-ro xa doko-ro nuu Ianyuux. Xi'in yu'u-ro na juña'a-ro xa n-kuta'u-ro nuu-ia. ¹⁶Maxku ndunaa koio-n xa kada-n xa kuu xava'a, maxku ndunaa koio-n xa chindee tna'a-n. Xa'a tuku kuu iin xa doko-ro nuu Ianyuux, te tna ini-ia.

¹⁷Jandixa koio-n sexa'nu, koo koio-n xañu'u nuu-s. Se ñunuñu ña'a ka kuu-s, te io xa najuña'a koio-s cuenta nuu Ianyuux xaxe'e-n. Jandixa koio-n-si, xa kada koio-s tniu n-xia'an Ianyuux, xi'in xa kuvete-s. Maxku kada koio-n xa kuko'yo ini koio-s xaxe'e-n. Chi xa'a, ñatu xiniñu'u xaxe'e mee-n.

¹⁸Kajan ta'u koio-n xaxe'e-da. Xndaxio-da confianza xa ña tuu nax io xa dakuido datau anu-da. Ka juini-da xa kada koio-da meni xava'a. ¹⁹Kue'e xijan-da xa kajan ta'u koio-n, xa yachi ka naxee-da xa kutuu-da xi'in-n.

Na kada Ianyuux xa kutuu va'a koio-n

²⁰Na kada Ianyuux xa kutuu va'a koio-n. N-nadandoto-ia Xto'o-ro Jesucristu nuu ndiyi. Ná kuu se ñunuñu tkachi kuu Xto'o-ro, te mee-ro kuu tkachi-ia. Na n-xi'lí-ia, xi'in niñi mee-ia n-kida-ia ntidaa ná io ná jua'an tratu xee. Te nuncas ma jin ndi'i tratu jan. ²¹Na taxi Ianyuux xamani-ia, xa kunxa'nu koio-n te kada koio-n xava'a, xa kada koio mee-n ntidaa xa juini mee-ia. Xi'in Jesucristu na kada ña'a-ia mee-ro, ntidaa-ro, ntidaa xa juini mee-ia. Na ndadaka'nú-ro Cristu kuia ma jin ndi'i. Du'a na koo.

²²Ñani-da ku'a-da, xijan-da xa kueka va'a koio-n tnu'u kanu ini ya'a. Chi carta luchi ni kuu xa n-kidava'a-da. ²³Io xa jini koio-n xa tuu libre ñani-ro, Timoteo. Nux yachi na kixi-s, te ji'in-da, nduu-da xi'in-s, xa kotoni'ni ña'a-da.

²⁴Xanyuux nuu ntidaa sexa'nu ka taxnuni nuu-n. Xanyuux nuu ntidaa ñayiu ka jandixa Cristu ijan. Ñayiu ka jandixa Cristu do Italia ka tunda'a xanyuux nuu mee-n.

²⁵Na taxi Ianyuux xamani-ia nuu-n. Du'a na koo.